

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

23.12.2022

Hankkeen loppuraportti:
**Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman
identiteetin hallinnoimista koskeva hanke**

23.12.2022

Asiakirjan tiedot

Hanke	Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskeva hanke	
Asianumero		
Asiakirjan tyyppi	Raportti	
Aloitettu, pvm	15.11.2022	
Päivitetty, pvm	23.12.2022	
Laatija	Hankkeen sihteeristö	
Tila	Hyväksytty	
Versio		
Luottamuksellisuus	Julkinen	
Tarkastanut		pvm
Hyväksynyt	VM JulkICT-johtoryhmä	pvm 23.12.2022
Jakelu	Valtioneuvoston hankeikkuna	
Tiedoksi		

Sisälllys

1	TIIVISTELMÄ	4	
2	HANKKEEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	4	
3	HANKKEEN TUOTOKSET	5	
	3.1 Aikaansaadut muutokset ja palvelut		5
4	HANKKEEN TOTEUTUKSEN ARVIOINTI	7	
	4.1 Hanketyöskentely		7
	4.2 Hankkeen vaiheistus ja aikataulu		9
	4.3 Ohjaus ja riskien hallinta		9
	4.4 Sidosryhmät		10
	4.5 Viestintä		10
5	DOKUMENTAATIO	11	
6	TOTEUTUNEET KUSTANNUKSET JA TALOUDELLISET HYÖDYT	13	
7	ONNISTUMISET JA OPPIMISET HANKKEESSA	13	
8	JATKOTOIMET	13	
	8.1 Vaikutukset muihin hankkeisiin		13
	8.2 Ehdotukset hankkeen tuotosten hyödyntämiselle ja sujuvalle käyttöönotolle		14
	8.3 Ehdotukset jatkotoimiksi		14

1 Tiivistelmä

Henkilötunnuksen uudistamisen hanketta on suunniteltu jo ennen kuin Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskeva hanke käynnistyi 1.12.2020. Hanketta edelsi vuonna 2017 asetettu työryhmä, joka tehtävänä oli selvittää henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista. Työryhmän toimeksianto ja kokoonpano muutettiin 24.9.2019 ja hankkeen loppuraportti toimi nykyisen Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevan hankkeen lähtölaukaisuna. Hankkeen tarkoituksena oli uudistaa henkilötunnusjärjestelmää ja kehittää valtion takaamaa identiteettiä huomioiden henkilötunnusten riittävyys, poistaa uusien tunnusten sukupuolisidonnaisuus ja sujuvoittaa ulkomaalaisten asiointia laajentamalla henkilötunnuksen saajien piiriä sekä ehkäistä henkilötunnusten käyttöä tunnistuskäytössä.

2 Hankkeen tavoitteiden toteutuminen

Hankkeen tavoitteena oli tehdä esitys kansalliseksi toimintamalliksi henkilöiden yksilöimiseen Suomessa ja kuvata viranomaisten rooli henkilöön liittyvien ydintietojen hallinnassa. Hankkeessa pyrittiin ratkaisemaan niitä kysymyksiä, joita nykyisen henkilötunnuksen käyttäminen ja käyttämiseen liittyvät toimintatavat ovat synnyttäneet.

Hankkeen tuli työssään ottaa huomioon teknologian sekä kansallisen ja kansainvälisen kehityksen vaikutukset ja mahdollisuudet henkilön yksilöimisessä ja identiteettien hallinnassa. Hankkeessa tuli soveltuvien osin huomioida mahdollinen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin syntyminen ja sen mahdolliset heijastusvaikutukset henkilötunnusjärjestelmään.

Henkilötunnusjärjestelmän kiireellisin uudistuspaine liittyi tunnusten riittävyyden varmistamiseen. Riittävyyden varmistamisen lisäksi hankkeen asettamispäätökseen oli kirjattu tehtäviä, joista painotus oli hankkeen aikana erityisesti seuraavissa kokonaisuuksissa:

- Varmistaa sujuva asiointi kaikille kehittämällä väestötietojärjestelmän identiteetinhallintaa
- Varmistaa edellytykset digitaalisen toimintaympäristön kehittymiselle Suomessa
- Mahdollistaa sukupuolineutraali henkilötunnus
- Ehkäistä henkilötunnusten käyttöä tunnistuskäytössä sekä ehkäistä identiteettivarkauksia
- Toteuttaa henkilötunnuksen myöntäminen ulkomaalaisille nykyistä laajemmin
- Luoda edellytykset uuden yksilöintitunnuksen käyttöönottamiseksi

- Muodostaa ja seurata yhdessä viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa ohjeita ja toimintamalleja henkilötunnuksen oikeaa käyttöä varten

Hankkeelle esitettyjen tavoitteiden mukaisesti hankkeessa annettiin valtioneuvoston asetus väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n muuttamisesta, jolla ratkaistiin henkilötunnuksen riittävyyteen liittyneet ongelmat pitkälle tulevaisuuteen.

Lisäksi hankkeessa valmisteltiin hallituksen esitys, jonka myötä henkilötunnuksen antamista tullaan aikaistamaan oleskeluluvan hakemisvaiheeseen sekä henkilötunnuksen saajien piiriä tullaan laajentamaan. Esityksessä säädettävän etärekisteröitymismenettelyn avulla ulkomaalaiset voivat rekisteröityä itsenäisesti väestötietojärjestelmään saaden prosessin yhteydessä itselleen henkilötunnuksen.

Väestötietojärjestelmän identiteetin hallintaa parannetaan lisäämällä väestötietojärjestelmään taustatietokenttiä, joiden avulla henkilön tunnistamisen tapaa ja keskeisten henkilötietojen lähdettä pystytään kuvaamaan ottaen huomioon hankkeen ehdottamat muutokset henkilötunnuksen antamismenettelyihin.

Henkilötunnusten sukupuolisidonnaisuudesta tullaan luopumaan vuoden 2027 alusta, jolloin uusista henkilötunnuksista ei ilmene tunnuksen haltijan sukupuoli.

Hankkeessa aikaansaatuja muutoksia on kuvattu tarkemmin seuraavassa luvussa.

3 Hankkeen tuotokset

3.1 Aikaansaadut muutokset ja palvelut

Hankkeen keskeisin tuotos on ollut työryhmien työn pohjalta tuotettu **hallituksen esitys** eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksen myötä uudessa **etärekisteröintimenettelyssä** ulkomaalainen (esim. Suomeen töihin tai opiskelemaan muuttamassa oleva) henkilö voi itsepalveluna älylaitteella rekisteröidä tietonsa väestötietojärjestelmään ja saada suomalaisen henkilötunnuksen jo ennen Suomeen saapumistaan. Rekisteröityjän henkilöllisyys varmistetaan etärekisteröintimenettelyssä automaattisesti passin sirun ja kasvojentunnistusohjelman avulla.

Suomalaisen henkilötunnuksen saamista helpotetaan ja nopeutetaan etärekisteröinnin lisäksi mahdollistamalla henkilötunnuksen saaminen

kattavasti oleskelulupa-asioinnin yhteydessä. Suomalaisen henkilötunnuksen avulla maahanmuuttaja pystyy helpommin hoitamaan esimerkiksi vero-, terveydenhuolto- ja koulutusasioitaan Suomessa maahan saavuttuaan. Etärekisteröitynyt henkilö tunnistetaan väestötietojärjestelmää varten henkilökohtaisesti ulkomailla oleskelulupa-asioinnin yhteydessä tai Suomeen saavuttuaan Digi- ja väestötietovirastossa tai Verohallinnossa.

Esityksessä ehdotetaan **sukupuolisidonnaisuuden poistamista** henkilötunnuksesta yhdenvertaisuuden parantamiseksi. Vuoden 2027 alusta lähtien sukupuolta ei enää pääteltäisi henkilötunnuksen loppuosassa olevasta yksilönumerosta, joka on tällä hetkellä naisilla parillinen ja miehillä pariton. Muutoksen jälkeen myönnettyissä henkilötunnuksissa loppuosan yksilönumero on satunnainen. Sukupuolitieto olisi edelleen saatavissa väestötietojärjestelmästä erillisenä tietona sitä tarvitseville toimijoille.

Hankkeessa luodaan myös **yksilöintitunnus**, joka lisätään väestötietojärjestelmään jokaiselle henkilölle, jolla on suomalainen henkilötunnus. Yksilöintitunnus on täysin henkilötietoriippumaton tunnus, josta ei ole pääteltävissä esimerkiksi henkilön ikää. Yksilöintitunnus tarjoaa erityisesti eri organisaatioille mahdollisuuden käyttää paremman tietosuojan omaavaa toista tunnusta henkilötunnuksen rinnalla tai siinä tapauksessa, kun organisaatio ei voi käsitellä järjestelmässään henkilötunnusta. Lisäksi tunnus mahdollistaa osaltaan digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen, joka parantaa myös kansalaisen omien tietojen hallintaa.

Väestötietojärjestelmään lisätään uusia tietoja uusien rekisteröintimenettelyjen vuoksi ja järjestelmän identiteetinhallinnan kehittämiseksi. Myös väestötietojärjestelmään tietoja jo nyt tallentavien Maahanmuuttoviraston ja Verohallinnon tehtäviä muutetaan uudet menettelyt ja tiedot huomioon ottaen.

Henkilötunnuksen käyttöä ohjataan säännösten avulla yksilöintitarkoituksiin kieltämällä henkilön tunnistaminen yksinomaan henkilötunnuksella tai henkilötunnuksen ja nimen yhdistelmällä.

Hankkeessa on laadittu **valtioneuvoston asetus** väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n muuttamisesta. Valtioneuvoston 8.7.2022 hyväksymällä asetuksella on varmistettu henkilötunnusten riittävyys pitkälle tulevaisuuteen. Henkilötunnukseen otetaan vuoden 2023 alusta lähtien käyttöön syntymävuosisadan osoittavia uusia välimerkkejä. Jo käytössä olevat henkilötunnukset eivät uudistuksen vuoksi muutu ja uuden välimerkin sisältäviä tunnuksia annetaan vasta, kun nykyisin käytössä olevat välimerkit sukupuoli- ja päiväkohtaisesti loppuvat. Asetuksella henkilötunnukseen sisältyvä välimerkki tulee myös yksilöiväksi osaksi tunnusta eli henkilötunnukset voi erottaa toisistaan pelkästään eri välimerkki.

Informaatio-ohjauksen ja sidosryhmäyhteistyön työryhmä laati hankkeen aikana **informaatio-ohjauksen ja sidosryhmäyhteistyön suunnitelman**, joka sisältää toimenpide-ehdotuksia henkilötunnuksen ja henkilötietojen väärinkäytön ehkäisemiseksi ja tunnistuskäytäntöjen parantamiseksi yhteiskunnassa. Työryhmä ehdotti esimerkiksi vahvan sähköisen tunnistamisen lisäämistä, lainsäädännön kehittämistä ja tietosuojalain tarkastelua sekä keskustelun avaamista Kela-kortin ja henkilökortin tulevaisuudesta. Hankkeen johtoryhmässä linjattiin, että valmistelua jatketaan vastuuviranomaisten keskinäisellä vuoropuhelulla tarkemmasta selvittämisestä Kela-kortin ja henkilökortin toiminallisuuksien ja saatavuuden osalta. Hankkeen päätyttyä viestinnällisiä vastuita siirretään Digitaalisen henkilöllisyyden ohjelmalle.

Hallitus linjasi loppuvuodesta 2020, että on tarpeen selvittää ja valmistella tarpeelliset lainsäädäntömuutokset, jotka mahdollistaisivat henkilötunnuksen vaihtamisen nykyistä laajemmin useammassa tilanteissa. Valtiovarainministeriössä laadittiin hallituksen antaman toimeksiannon mukaisesti loppuvuodesta 2020 luonnos hallituksen esitykseksi, josta pyydettiin ja saatiin laajasti lausuntoja. Lausuntopalautteen perusteella varsinkin ehdotusten vaikutukset tietojärjestelmiin olisivat olleet mittavia. Asian jatkovalmistelu päätettiin liittää osaksi henkilötunnuksen uudistamishanketta. Hanke laati tähän liittyen **arviomuiston henkilötunnuksen muuttamiskynnyksen madaltamisesta**. Tehtyjen selvitysten pohjalta muistiossa ehdotettiin, ettei henkilötunnuksen muuttamiskynnystä madalletaisi nykyisestä. Samalla todettiin, että tietovuotojen kaltaisten tilanteiden aiheuttamiin uhkiiin tulee varautua muilla toimenpiteillä kuin pykälämuutoksilla.

Väestötietojärjestelmään ja siihen liittyviin palveluihin vaadituista muutoksista vastaa Digi- ja väestötietoviraston asettama HEUKO-käyttöönottoprojekti.

4 Hankkeen toteutuksen arviointi

4.1 Hanketyöskentely

Hankkeen työ organisoitiin hankkeen johtoryhmään ja eri asiakokonaisuuksien ympärille asetettuihin työryhmiin. Johtoryhmään kuului eri ministeriöiden edustajien lisäksi edustajat Digi- ja väestötietovirastosta, Kansaneläkelaitoksesta, Maahanmuuttovirastosta, Eläketurvakeskuksesta, Kilpailu- ja kuluttajavirastosta, Poliisihallituksesta, Finanssiala ry:stä ja Kaupan liitto ry:stä. Johtoryhmän työtä on tukenut valtiovarainministeriön ja DVV:n virkahenkilöistä koostunut sihteeristö.

Hankkeen työryhmiä olivat:

- Identiteetin hallinnan työryhmä, jonka tehtävänä oli määritellä mm. identiteetin luomisen edellytykset ja kriteeristö,

identiteettiin liitettävät ominaisuustiedot ja identiteetin hallintaan osallistuvat tahot.

- Lainsäädäntötyöryhmä, jonka tehtävänä oli valmistella hallituksen esitys.
- Tietopalvelut-työryhmä, jonka tehtävänä oli määrittellä mm. väestötietojärjestelmässä muutoksen seurauksena syntyvien uusien tietojen käyttöehdot yhteiskunnassa sekä ydinidentiteettiin liittyvät ydinhenkilötiedot.
- Tekninen työryhmä, jonka tehtävänä oli mm. määrittellä henkilötunnuksen muoto ja käytännöt tunnusten riittävyyden varmistamiseksi, määrittellä uuden yksilöintitunnuksen muoto ja käytännöt sekä arvioida biometristen menetelmien hyödyntämistä etärekisteröinnin yhteydessä.
- Informaatio-ohjauksen ja sidosryhmäyhteistyön työryhmä, jonka tehtävänä oli laatia suunnitelma informaatio-ohjauksen ja viestinnän toteuttamiselle, laatia sidosryhmäyhteistyön suunnitelma ja tuoda esiin ohjeita, suosituksia ja parhaita käytäntöjä.

Työryhmien työn valmistuttua työtä jatkettiin valtiovarainministeriön virkahenkilöistä muodostuneella ydintiimillä, jota tuki yhdessä Digi- ja väestötietoviraston asiantuntijoiden kanssa ylläpidetty sihteeristö.

Hankkeen johtoryhmän tehtävänä oli ohjata työryhmien työtä, tehdä työryhmien tehtäviin kuuluvat linjaukset ja hyväksyä työryhmien tehtävien pohjalta hallituksen esityksen muotoon laadittu muistio. Valmistelun aikana Finanssiala ry. antoi 13.12.2021 eriävän mielipiteen yksilöintitunnusta kohtaan, joka tuotiin esille hallituksen esitysluonnoksen lähtiessä lausuntokierrokselle 10.1.2022-4.3.2022. Lausuntopalaute käsiteltiin hankkeen työryhmissä, sihteeristössä sekä hankkeen johtoryhmässä ja lausuntoyhteenveto julkaistiin 4.5.2022.

Hallituksen esityksen luonnoksen päälinjat hyväksyttiin Digitalisaation, datatalouden ja julkisen hallinnon kehittämisen ministerityöryhmän (DDH) kokouksessa 23.6.2022, jonka jälkeen syksyllä 2022 valtiovarainministeriö esitteli hallituksen esityksen valtioneuvoston yleisistunnossa.

Työskentelyn toteutuminen

Työryhmätyöskentely nähtiin hankkeessa toimivaksi useiden eri asiakokonaisuuksien hallinnoimiseksi. Työryhmät koostuivat keskeisten sidosryhmien edustajista ja niiden puheenjohtajina toimivat sekä valtiovarainministeriön että Digi- ja väestötietoviraston virkahenkilöt. Työryhmistä saatu keskeinen etu oli valtionhallinnon eri toimijoiden osallistaminen ja tiedonjako.

Haasteita hanketyöskentelylle toivat ajoittain hankkeen resursointi sekä henkilöstön suuri vaihtuvuus hankkeen aikana erityisesti valtiovarainministeriön puolella. Esimerkiksi hankepäällikkö, vastaava

lainvalmistelija ja hankkeen hallintoa koordinoivat assistentit vaihtuivat kertaalleen hankkeen aikana.

Hankkeen toimikauden edetessä todettiin myös, että yhteydenpitoa valtiovarainministeriön ja Digi- ja väestötietoviraston välillä on lisättävä. Tähän reagoitiin aloittamalla viikoittaiset yhteistyökokoukset johtoryhmän sihteeristön ja keskeisten asiantuntijoiden kesken. Näillä viikkokokouksilla on ollut hankkeen loppuvaiheessa keskeinen rooli mm. käyttöönottojen edistämisen, viestinnän ja digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen yhteensovittamisen näkökulmista.

4.2 Hankkeen vaiheistus ja aikataulu

Hankkeen tuotokset saatiin toteutettua asettamispäätöksessä kirjatun ajan puitteissa. Tästä huolimatta esimerkiksi valtioneuvoston asetus väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n muuttamisesta viivästyi alkuperäisestä aikataulusta. Asetus saatiin kuitenkin annettua 8.7.2022 eli noin puoli vuotta ennen asetuksen voimaantuloa. Asetuksen voimaantulo ei kuitenkaan vielä suoraan vaikuta toimijoihin, vaan ensimmäiset uuden välimerkin sisältävät tunnukset annetaan näillä näkymin vasta vuonna 2024.

Hankkeessa asetetut työryhmät kokoontuivat viimeisiä kertoja, kun hallituksen esitysluonnoksen sekä informaatio-ohjauksen suunnitelman lausuntopalaute saatiin purettua ja lausunnot käsiteltyä työryhmien kokouksissa. Hallituksen esitysluonnosta täydennettiin annetun lausuntopalautteen pohjalta ja päälinjat esiteltiin hankkeen johtoryhmässä 30.3. ja 21.6.2022. Hallituksen esityksen päälinjat hyväksyttiin Digitalisaation, datatalouden ja julkisen hallinnon kehittämisen ministerityöryhmän kokouksessa 23.6.2022.

Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle budjettilakina budjettikäsittelyn mukaisessa aikataulussa 15.9.2022.

4.3 Ohjaus ja riskien hallinta

Hankkeen ohjauksesta on vastannut hankkeen ohjausryhmä sekä hankkeen loppuvaiheessa jaetusti valtiovarainministeriön julkisen hallinnon tieto- ja viestintätekniikan osaston (JulkICT) johtoryhmä. Tilannetietoa hankkeen etenemisestä ja hankkeeseen kohdistuvista riskeistä on raportoitu hankesalkkupalvelun kautta valtiovarainministeriön hallintopolitiikan ohjausryhmälle. Lisäksi riskejä on käsitelty hankkeen aikana hankkeen sihteeristössä noin puolen vuoden välein.

Hankkeen viimeisen vuoden aikana hankkeen riskeiksi tunnistettiin henkilöstön vaihtuminen, hankkeen käytössä olevat resurssit sekä lainsäädäntötyön yhteensovittamisen haasteet digitaalisen henkilöllisyyden hankkeen kanssa.

Hankkeessa valmistelluilla lainsäädäntöehdotuksilla on riippuvuuksia useampaan samaan aikaan valmisteltuun lainsäädännön muutospakettiin. Nämä riippuvuussuhteet ovat edellyttäneet koordinaatiota valmistelun aikana ja aiheuttavat hallitusten esitysten vielä ollessa vireillä mahdollisen riskin siitä, ettei suunniteltu lainsäädäntökehikko kokonaisuutena toteudu tavoitellusti. Lainsäädäntöriskiksi on tunnistettu myös säännövalmistelun ajoittuminen tietojärjestelmien toiminnallisuuden suunnittelun ja määrittelyn kanssa samaan aikaan.

4.4 Sidosryhmät

Sidosryhmät

Hanketta on toteutettu laajalla ja avoimella yhteistyöllä eri sidosryhmien kanssa. Keskiössä ovat olleet erityisesti johtoryhmä ja työryhmät, jotka ovat koostuneet keskeisimpien sidosryhmien edustajista. Edustajien organisaatioiden kautta hankkeella on osaltaan ollut mahdollisuus tehdä vaikuttavaa ja laajaa yhteistyötä. Johtoryhmässä edustettuina olleet organisaatiot on lueteltu luvussa 4.1.

Yhteistyö Digi- ja väestötietoviraston kanssa

Hankkeen toimenpiteiden valmistelussa on tehty läheistä yhteistyötä erityisesti Digi- ja väestötietoviraston kanssa. Valtiovarainministeriön ja DVV:n virkahenkilöt ovat muodostaneet hankkeen ajan sen johtoryhmän sihteeristön, joka on kokoontunut säännöllisesti. DVV:n virkahenkilöitä on toiminut myös hankkeen työryhmien puheenjohtajina.

DVV:llä on oma HEUKO-käyttöönottoprojekti, joka koordinoi HETU-hankkeen uudistusten käyttöönoton kokonaisuutta DVV:n palveluissa. Projektilla tavoitellaan säädösmuutosten vaatimien toteutusten käyttöönoton mahdollistamista tavoiteaikataulussa.

Muu yhteistyö

Hankkeen aikana on tehty erilaista ja eritasoista yhteistyötä useiden eri toimijoiden kanssa edellä mainittujen tahojen lisäksi. Valtiovarainministeriön sisällä yhteistyötä on tehty tiiviisti Digitaalisen henkilöllisyyden hankkeen ja Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen ohjelman kanssa. Hallituksen esitykseen liittyen yhteistyötä tehtiin erityisesti oikeusministeriön kanssa henkilötunnuksen tunnistuskäyttöä koskevien tarkennusten osalta.

4.5 Viestintä

Hankkeen viestintää varten laadittiin viestintäsuunnitelma, johon oli kirjattu hankkeen pääviestit, keskeiset kohderyhmät, viestinnän kanavat ja viestinnän toimenpiteet. Viestintäsuunnitelmaa päivitettiin hankkeen edetessä.

Hankkeen ydintiimiin valtiovarainministeriössä on kuulunut työntekijä, jonka työpanoksesta tietty osuus on ollut varattu viestinnän suunnitteluun ja sidosryhmäviestintään. Sidosryhmäviestinnän ulkopuolella konkreettisempi viestintävastuu (esim. sosiaalinen media ja tiedotteet) on ollut ministeriön viestintäyksiköllä.

Hankkeella on ollut omat sivunsa osana valtiovarainministeriön verkkosivuja sekä valtioneuvoston yhteistä hankeikkunaa. Verkkosivuilla on ollut yleistä tietoa hankkeesta sekä oma alasivunsa usein kysytyille kysymyksille. Sosiaalisen median osalta hanke on käyttänyt valtiovarainministeriön kanavia.

Hankkeesta ja sen ajankohtaisista asioista on tiedotettu hankkeen käynnistyessä, lausuntokierrosten yhteydessä, ministerityöryhmän HE-käsittelyn yhteydessä ja kun hankkeessa valmistellut valtioneuvoston asetukset ja hallituksen esitys ovat annettu.

Viestintäsuunnitelman pohjalta hanke toteutti erilaisia viestintätoimenpiteitä. Hanke ylläpiti muun muassa kuukausittaista uutiskirjettä sidosryhmille hallituksen esityksen valmisteluaikana. Lisäksi hanke järjesti sidosryhmille keskustelutilaisuuksia verkkototeutuksena noin 1-2 kuukauden välein. Hankkeen asiantuntijat ovat osallistuneet viestintään kirjoittamalla vastineita ja asiantuntijakirjoituksia mm. Kuntalehteen ja ICT-uutiskirjeeseen sekä antamalla haastatteluja medialle.

Hanke oli myös mukana järjestämässä kahta laajempaa sidosryhmätilaisuutta sekä yhtä ministerin mediatilaisuutta osana valtiovarainministeriön laajempaa digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen kokonaisuutta.

Viestintään liittyen hankkeelta on toivottu säännöllisesti lisäresursointia, mihin pyrittiin vastaamaan etenkin hankkeen loppuvaiheessa yhteisellä viestinnän suunnittelulla DVV:n HEUKO-käyttöönottoprojektin kanssa. VM:n ja DVV:n asiantuntijat ovat vierailleet eri tilaisuuksissa kertomassa tulevista lakimuutoksista ja niiden vaikutuksista. Lisäksi DVV on järjestänyt mm. omia infotilaisuuksiaan, jotka ovat keränneet satoja osallistujia.

On mahdollista, että esimerkiksi kuntien, hyvinvointialueiden ja joidenkin hallinnonalojen tavoittaminen tarvittavalla laajuudella on jäänyt vajaaksi hankkeen loppuvaiheen viestinnällisistä panostuksista huolimatta. Hanke on tehnyt esimerkiksi Kuntaliiton kanssa yhteistyötä vaikutustenvaikutusten täydentämisen yhteydessä ja osallistamalla heidän järjestämiinsä tilaisuuksiin kesällä ja syksyllä 2022. Vuoden 2023 loppuun asti jatkuva DVV:n HEUKO-projekti jatkaa työtä tarvittavien kohderyhmien viestinnälliseksi saavuttamiseksi ja sitä tukee VM:n Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen ohjelma.

5 Dokumentaatio

Hankkeessa tuotettu dokumentaatio on koottu kattavasti valtioneuvoston [hankkeet-sivustolle](#). Alla on esitetty lista keskeisimmistä hankkeen tuotoksista ja selvityksistä.

Tuotokset ja yhteenvedot:

- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Annettu eduskunnalle 15.9.2022. Saatavilla: <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f807da84e>
- Valtioneuvoston asetus väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n muuttamisesta. Annettu 8.7.2022. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100128>
- Informaatio-ohjauksen ja sidosryhmäyhteistyön suunnitelma – toimenpidesuosituksset. Julkaisuajankohta 7.12.2021. Saatavilla: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/e4e7c20c-ab47-480e-b3da-353452c53a1a/b9adc05e-8039-461d-9a2e-8349de719d76/KIRJE_20220302105233.PDF
- Arviomuistio henkilötunnuksen muuttamiskynnyksen madaltamisesta. Julkaisuajankohta 24.11.2021. Saatavilla: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/e4e7c20c-ab47-480e-b3da-353452c53a1a/eca9d1ca-cb71-47b9-a2a4-02fe51382fa2/LAUSUNTOPYYNTO_20220107082400.PDF
- Lausuntoyhteenveto henkilötunnusjärjestelmän uudistamista koskevista säädös- ja muista ehdotuksista. Julkaisuajankohta 4.5.2022. Saatavilla: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/e4e7c20c-ab47-480e-b3da-353452c53a1a/a6fbe408-bd2d-4357-abae-2e2585359cd8/YHTEENVETO_20220504083116.PDF

Selvitykset:

- KPMG: Henkilötunnuksen käyttö tunnistamisessa. Julkaisuajankohta 18.6.2021. Saatavilla: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/e4e7c20c-ab47-480e-b3da-353452c53a1a/39512504-1386-4fc7-aa8a-184d6a8164da/LIITE_20220104084227.PDF
- KPMG: Välimerkillisen ja sukupuolineutraalin henkilötunnuksen vaikutukset yksityis- ja kuntasektorille sekä eläketurva-alalle. Julkaisuajankohta 26.2.2021. Saatavilla: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/e4e7c20c-ab47-480e-b3da-353452c53a1a/1d7baabf-607f-47fa-a601-4a91ba6a070b/KIRJE_20210430093605.PDF

6 Toteutuneet kustannukset ja taloudelliset hyödyt

Hankkeella syntyi kustannuksia vuoden 2021 aikana KPMG:n tekemien *Henkilötunnuksen käyttö tunnistamisessa* sekä *Välimerkillisen ja sukupuolineutraalin henkilötunnuksen vaikutukset yksityis- ja kuntasektorille sekä eläketurva-alalle* -raporttien myötä. Lisäksi kustannuksia syntyi vuonna 2021 pidetyn verkkoseminaarin järjestelyistä.

Vuoden 2022 aikana hankkeessa ei ole syntynyt erillisiä valmistelukustannuksia lukuun ottamatta Digitaalisen henkilöllisyyden ohjelman 2.11.2022 tilannekuvatilaisuuden järjestelyistä aiheutuneita jaettuja kustannuksia. Pääosa hankkeen valmistelutyöstä on tehty virkatyönä, mistä johtuen hankkeessa yhteensä aiheutuneita reilun 70 000 euron kokonaiskustannuksia voidaan pitää maltillisina.

7 Onnistumiset ja oppimiset hankkeessa

Hankkeen organisointi työryhmien kautta koettiin mielekkääksi tavaksi valmistella kooltaan huomattavan hallituksen esityksen osa-alueita. Lisäksi sihteeristön säännöllisillä kokouksilla pyrittiin jakamaan tietoa hankkeessa keskeisesti mukana olevien substanssiasiantuntijoiden kesken.

Digitaalisen henkilöllisyyden hankkeen ja henkilötunnuksen uudistamisen hankkeen lainsäädäntötyötä valmisteltiin hankkeiden alussa eri kokoonpanoissa. Tämä vaikutti siihen, että hankkeiden välinen yhteistyö jäi osin valmistelun aikana ohueksi. Kevään 2022 aikana yhteistyötä pyrittiin kuitenkin lisäämään viikoittaisilla keskusteluilla, joita toteutettiin siihen asti, että molemmat hallituksen esitykset annettiin eduskunnalle. Yhteistyötä jatkettiin kuitenkin myös hallitusten esitysten ollessa eduskunnan käsittelyssä.

Hankkeen aikana hankepääällikkö, lainsäädännön vastuuvalmistelija, viestijä sekä hankeassistentti vaihtuivat, mikä loi haasteita työn jatkuvuuden varmistamiselle. Keskeisenä oppina edellä mainittuun tilanteeseen oli dokumentaation ja dokumentoinnin arkistoinnin tärkeys. Hankkeen aikaisemman vaiheen materiaalit olivat yhdistetty hankkeen materiaaleihin, mikä toi omat haasteet hankkeen materiaalien löytämiselle. Liian syvät ja suuret arkistointirakenteet vaikeuttivat materiaalien hyödyntämistä hankkeen loppuvaiheessa. Tätä toisaalta helpotti hankkeessa mukana olleiden asiantuntijoiden tiedon jakaminen.

8 Jatkotoimet

8.1 Vaikutukset muihin hankkeisiin

Hankkeen tuotoksilla on vahva yhteys Digitaalisen henkilöllisyyden ohjelman kokonaisuuteen sekä digitaalisen henkilöllisyyden hankkeessa syntyviin ratkaisuihin. Valtioneuvoston asetuksella ratkaistu

henkilötunnusten riittävyyden varmistaminen mahdollistaa henkilötunnusten laajemman käytön ja henkilötunnusten runsaamman käytön. Hallituksen esityksessä luotava uusi etärekisteröitymismenettely tulee mahdollistamaan laajemman henkilöryhmän rekisteröitymisen väestötietojärjestelmään, kun ulkomaalaiset henkilöt voivat jo esimerkiksi lähtömaastaan käsin rekisteröityä väestötietojärjestelmään saaden suomalaisen henkilötunnuksen. Etärekisteröitymismenettelyn yhteydessä rekisteröityjä tulee saamaan myös ulkomaalaisen asiointivälineen, joka on yksi digitaalisen henkilöllisyyden hankkeen lopputuotteista. Myöskin HETU-hankkeen puolella säädettyä yksilöintitunnusta tullaan hyödyntämään digitaalisen henkilöllisyyden pohjaratkaisuna.

Henkilötunnuksen saaminen nykyistä aiemmin ja laajemmin helpottaa työperäisen maahanmuuttajan Suomeen muuttamista ja asettautumista ja tukee täten pääministeri Marinin hallitusohjelman ja sen toteuttamiseksi asetetun Talent Boost -toimenpideohjelman tavoitteiden saavuttamista.

Henkilötunnuksen uudistamishankkeessa valmistellulla hallituksen esityksellä toteutetaan sukupuolen vahvistamisesta annettavan lain (HE 189/2022) mukaisia tavoitteita yhdenmukaistamalla käytettyjä käsitteitä ja ajantasaistamalla säädösviittauksia.

Informaatio-ohjauksen toimenpidesuosittelun osalta työryhmä suositteli henkilötunnuksen käytön ehkäisemiseen liittyen vahvan sähköisen tunnistamisen käyttöä aina, kun se on tarkoituksenmukaista. Jokaisen toimijan ja organisaation tulisi arvioida riittävän ja tarkoituksenmukaisen tunnistamismenetelmän käyttöä suhteutettuna palvelun riskiarvioon. Vastuuviranomaisten tulisi kiinnittää huomiota toimialakohtaisen säädöspohjan ja ohjeistuksen ajantasaisuuteen suhteessa henkilötunnuksen uudistamiseen ja digitaalisen henkilöllisyyden säädöksiin.

8.2 Ehdotukset hankkeen tuotosten hyödyntämiselle ja sujuvalle käyttöönotolle

Hankkeen tuotosten aiheuttamien muutosten osalta hankkeen johtoryhmässä seurattiin käyttöönottojen suunnitelmia johtoryhmän vastuualueilta syksyn 2022 aikana. Seuranta ja ohjeistusta käyttöönottojen etenemiselle tullaan tekemään lisäksi Digi- ja väestötietoviraston HEUKO-projektin muodossa. Projekti tiedottaa ja ohjeistaa DVV:n asiakkaita ja sidosryhmiä uudistuksesta sekä varmistaa käyttöönottojen toteutumista ajallaan eri DVV:n palveluissa ja asiakastoteutuksissa. Projektin tuotoksena asiakasorganisaatioilla on DVV:n osalta käytössään eri palveluiden luvat ja rajapinnat ja mahdollisuus hyödyntää etärekisteröinnin kautta syntyviä uusia tietoja.

8.3 Ehdotukset jatkotoimiksi

VTJ-lakiin ehdotetut muutokset vaativat muutoksia myös väestötietojärjestelmästä annettuun valtioneuvoston asetukseen. Nämä valmistellaan ennen lainmuutosten voimaantuloa 1.9.2023.

Ulkomaalaisten rekisteröintimenettelyitä koskevaa sääntelyä on todennäköisesti kehitettävä lähivuosina huomioimaan digitaalisen henkilöllisyyden palveluita ja sähköistä asiointia koskeva kehitys ja keskeisten sidosryhmien kuten maahanmuuttohallinnon menettelyiden kehittämistoimet.

Informaatio-ohjauksen ja sidosryhmäyhteistyön suunnitelman toimenpidesuosituksia jatketaan virkavalmisteluna vastuuviranomaisten kanssa ja niihin liittyviä viestinnällisiä toimenpiteitä jatketaan valtiovarainministeriön Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen ohjelman puitteissa.

Hankkeen päättäessä työnsä keskusteluun on noussut seurantaryhmän asettaminen vuodeksi 2023. Seurantaryhmän olisi mahdollista tukea ja seurata organisaatioiden käyttöönottoja ennen ja jälkeen lakien voimaantulon 1.9.2023.